

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/188/2003

PREFERENCJE PARTYJNE NA PRZEŁOMIE LISTOPADA I GRUDNIA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na przełomie listopada i grudnia¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 50% ankietowanych, o 4 punkty mniej niż na początku listopada i o 7 punktów mniej niż w październiku.

Kolejny pomiar preferencji partyjnych Polaków potwierdził odnotowaną w ubiegłym miesiącu zmianę lidera naszego rankingu. Obecnie na czele listy ugrupowań cieszących się największą popularnością znajduje się Platforma Obywatelska, na którą chce głosować 26% zadeklarowanych uczestników wyborów mających sprecyzowane sympatie polityczne. W ostatnich dniach listopada i na początku grudnia pozycja PO jeszcze się umocniła - w porównaniu z notowaniami z ubiegłego miesiąca poparcie dla tej partii wzrosło o 4 punkty procentowe. Przewaga PO nad niedawnym liderem naszej klasyfikacji SLD wyraźnie się zwiększyła, tym bardziej że odsetek zwolenników Sojuszu nieco zmalał. Obecnie na SLD chce głosować 18% wyborców mających określone sympatie polityczne - o 2 punkty mniej niż na początku listopada. W takim samym stopniu spadło również poparcie dla drugiego z ugrupowań tworzących koalicję rządową - Unii Pracy, chęć głosowania na UP zadeklarowało 2% potencjalnych wyborców (spadek o 2 punkty).

Tak jak w minionym miesiącu trzecie miejsce w naszym rankingu zajmują *ex aequo* PiS i Samoobrona, na które chciałoby oddać swój głos po 12% potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne. Oba ugrupowania nieznacznie straciły na popularności - w obu przypadkach liczba ich zwolenników zmalała o 2 punkty procentowe. Na kolejnym miejscu znajduje się LPR, którego notowania się poprawiły - chęć głosowania na to ugrupowanie zadeklarowało 9% wyborców (wzrost o 3 punkty). Na dalszej pozycji jest obecnie PSL, na które chce głosować 7% wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne, minimalnie więcej niż poprzednio.

¹ Badanie „Omnibus” przeprowadzono w dniach od 29 listopada do 2 grudnia 2003 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się na przełomie listopada i grudnia, szansę wejścia do parlamentu miałyby KPEiR, którą poparłoby 5% wyborców - o 2 punkty więcej niż na początku listopada. Gorszy wynik niż ostatnio ma natomiast UW, na którą chciałoby głosować 2% potencjalnych uczestników wyborów, o 2 punkty mniej niż w listopadzie. Jednoprocentowe poparcie uzyskały UPR, RS oraz PPS.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	III 2003	IV 2003	V 2003	VI 2003	VII 2003	VIII 2003	IX 2003	X 2003	XI 2003	XI/XII 2003
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	13	14	12	13	12	14	21	17	22	26
Sojusz Lewicy Demokratycznej	26	24	21	21	25	21	21	19	20	18
Prawo i Sprawiedliwość	16	10	18	16	12	15	18	18	14	12
Samobrona RP	14	17	13	14	10	12	9	10	14	12
Liga Polskich Rodzin	6	9	10	8	9	6	7	10	6	9
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	9	7	10	9	10	7	10	6	7
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	3	2	3	4	3	4	4	2	3	5
Unia Pracy	3	3	4	5	6	5	5	5	4	2
Unia Wolności	5	4	6	4	4	5	4	3	4	2
Unia Polityki Realnej	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1
Ruch Społeczny / RS AWS	1	2	0	1	1	3	1	1	0,8	1
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	1	0	0	0	0	0	0,3	1
Inne	1	3	3	2	5	2	2	3	1	3
N=	426	465	497	526	403	338	464	423	449	389

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Na przełomie listopada i grudnia 22% ankietowanych deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach nie wiedziało, na kogo oddałoby swój głos. Od poprzedniego pomiaru odsetek wyborców zamierzających wziąć udział w wyborach, ale nieumiejących wskazać partii, na którą chcieliby głosować, w zasadzie się nie zmienił.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XI/XII
	2002	2003											
	w procentach												
Trudno powiedzieć	16	19	19	19	27	29	30	23	26	25	27	23	22

Przełom listopada i grudnia przyniósł umocnienie się pozycji nowego lidera naszego rankingu. Obecnie odsetek zwolenników PO jest wyższy nie tylko od odsetka sympatyków SLD, ale także - co notujemy po raz pierwszy - od liczby zwolenników całej koalicji rządowej SLD-UP. Poza PO nieco zyskały też LPR, KPEiR oraz minimalnie PSL. W równie niewielkim stopniu straciły natomiast - poza partiami tworzącymi obecnie koalicję rządową - PiS, Samoobrona oraz UW.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	50	21	29	999
Płeć				
Mężczyźni	52	19	29	475
Kobiety	48	23	30	524
Wiek				
18-24 lat	50	20	30	152
25-34	51	22	27	175
35-44	46	27	28	162
45-54	50	21	29	208
55-64	49	22	29	125
65 lat i więcej	53	14	33	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	21	34	366
Miasto do 20 tys.	56	22	23	128
20-100 tys.	52	19	29	196
101-500 tys.	51	21	27	194
501 tys. i więcej mieszk.	51	23	26	115
Wykształcenie				
Podstawowe	43	20	37	280
Zasadnicze zawodowe	47	23	30	252
Średnie	54	19	27	352
Wyższe	61	21	18	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	27	12	60
Prac.umysł.niż.szczębla	60	18	22	87
Pracownicy fiz.- umysł.	55	20	25	89
Robotnicy wykwalifikowani	43	20	36	82
Robotnicy niewykwalifik.	33	37	30	45
Rolnicy	46	28	26	53
Pracujący na własny rach.	54	16	30	35
Bierni zawodowo				
Renciści	48	23	29	111
Emeryci	52	14	33	193
Uczniowie i studenci	60	19	21	78
Bezrobotni	43	19	38	116
Gospodynie domowe i inni	32	30	38	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	23	21	158
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	50	20	30	75
sekt. pryw. poza rolnict.	50	21	29	168
prywatnym gosp. rolnym	42	28	29	59
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	44	21	35	142
300-399	37	25	38	67
400-599	50	21	29	194
600-800	52	18	29	162
Powyżej 800 zł	63	18	19	194
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	20	37	360
Średnie	49	24	26	394
Dobre	60	17	23	246
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	57	17	26	55
Raz w tygodniu	55	22	23	481
1-2 razy w miesiącu	51	24	25	151
Kilka razy w roku	43	21	36	208
W ogóle nie uczestniczy	35	12	53	99
Poglądy polityczne				
Lewica	54	16	30	198
Centrum	48	22	30	335
Prawica	64	18	18	229
Trudno powiedzieć	34	27	39	231

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PO	PPS	PSL	PiS	RS
Ogółem	5	9	26	1	7	12	1
Płeć							
Mężczyźni	2	7	30	0	8	10	1
Kobiety	8	12	21	1	7	15	0
Wiek							
18-24 lat	0	6	37	0	7	14	0
25-34	0	6	29	0	6	14	0
35-44	2	9	30	2	7	21	0
45-54	4	11	23	1	11	8	1
55-64	18	13	17	0	6	8	0
65 lat i więcej	11	10	18	0	7	10	2
Miejsce zamieszkania							
Wieś	2	11	17	1	16	10	0
Miasto do 20 tys.	6	6	29	0	6	12	2
20-100 tys.	6	7	30	0	2	13	0
101-500 tys.	5	13	24	2	2	16	1
501 tys. i więcej mieszk.	9	8	36	0	5	13	1
Wykształcenie							
Podstawowe	6	19	16	0	9	9	0
Zasadnicze zawodowe	8	9	16	2	11	16	1
Średnie	4	5	32	0	7	11	1
Wyższe	1	7	38	0	0	14	0
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	9	29	0	3	15	3
Prac. umysł. niż. szczebla	0	7	37	0	2	11	0
Pracownicy fiz.- umysł.	0	3	28	0	10	22	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	10	24	0	8	15	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	10	0	0	11	0
Rolnicy	0	12	10	0	36	8	0
Pracujący na własny rach.	8	0	37	0	0	21	0
Bierni zawodowo							
Renciści	10	20	17	6	9	6	0
Emeryci	17	9	17	0	5	8	2
Uczniowie i studenci	0	9	51	0	4	7	0
Bezrobotni	5	9	22	0	12	16	0
Gospodynie domowe i inni	8	21	20	0	0	20	0
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	0	8	20	0	4	19	1
spółce właścicieli	0	9	31	0	10	11	0
prywatnych i państwa	2	2	38	0	3	16	0
sekt. pryw. poza rolnict.	0	16	10	0	33	8	0
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	8	18	18	0	14	7	0
300-399	0	11	18	0	13	16	0
400-599	6	12	15	3	7	15	0
600-800	7	10	23	0	8	11	0
Powyżej 800 zł	3	4	34	0	3	12	2
Ocena własnych war. mater.							
Złe	4	17	19	1	9	11	1
Średnie	7	7	28	1	7	13	1
Dobre	4	5	30	0	6	13	1
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	11	42	4	6	8	5	0
Raz w tygodniu	6	8	25	0	10	13	1
1-2 razy w miesiącu	5	4	25	0	4	17	0
Kilka razy w roku	2	11	37	0	4	11	1
W ogóle nie uczestniczy	4	0	17	0	3	6	0
Poglądy polityczne							
Lewica	3	5	15	0	6	6	0
Centrum	10	5	25	0	13	8	0
Prawica	1	15	39	0	1	19	2
Trudno powiedzieć	12	13	8	6	16	18	0

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	Samoobrona	SLD	UPR	UP	UW	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	12	18	1	2	2	3	389
Płeć							
Mężczyźni	15	18	2	1	2	2	208
Kobiety	9	18	1	3	1	4	181
Wiek							
18-24 lat	17	12	2	3	0	2	55
25-34	16	13	3	4	5	2	73
35-44	8	9	2	1	0	9	63
45-54	13	21	1	3	2	0	86
55-64	8	28	0	0	0	2	45
65 lat i więcej	11	24	0	0	2	5	68
Miejsce zamieszkania							
Wieś	26	13	1	1	0	1	123
Miasto do 20 tys.	8	23	2	2	0	3	56
20-100 tys.	7	24	0	4	2	5	86
101-500 tys.	8	17	0	2	5	3	69
501 tys. i więcej mieszk.	0	13	6	2	2	5	54
Wykształcenie							
Podstawowe	20	17	0	1	2	1	80
Zasadnicze zawodowe	21	9	0	4	0	2	94
Średnie	8	23	3	1	1	3	155
Wyższe	1	18	2	4	6	8	61
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	3	10	0	7	7	13	33
Prac. umysł. niż. szczebla	10	25	0	3	2	3	44
Pracownicy fiz.- umysł.	14	11	2	2	0	7	40
Robotnicy wykwalifikowani	10	23	0	5	4	0	30
Robotnicy niewykwalifik.	57	22	0	0	0	0	11
Rolnicy	28	5	0	0	0	0	22
Pracujący na własny rach.	8	6	21	0	0	0	17
Bierni zawodowo							
Renciści	11	21	0	0	0	0	37
Emeryci	10	28	0	0	2	2	75
Uczniowie i studenci	8	14	0	4	0	3	35
Bezrobotni	14	14	0	2	2	2	31
Gospodynie domowe i inni	14	7	10	0	0	0	13
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	12	20	1	5	3	7	78
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	17	22	0	0	0	0	33
sekt. pryw. poza rolnict.	11	11	5	3	4	5	67
prywatnym gosp. rolnym	28	5	0	0	0	0	22
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	23	6	0	4	1	0	48
300-399	10	24	0	4	0	5	21
400-599	15	20	3	3	0	1	80
600-800	10	22	2	1	0	6	71
Powyżej 800 zł	2	24	2	1	6	6	101
Ocena własnych war. mater.							
Złe	20	10	1	3	1	2	116
Średnie	10	20	1	2	1	3	142
Dobre	9	22	3	2	4	4	131
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	7	7	0	0	0	10	22
Raz w tygodniu	15	15	0	3	2	3	206
1-2 razy w miesiącu	9	27	6	2	0	1	64
Kilka razy w roku	9	16	0	1	2	3	74
W ogóle nie uczestniczy	14	38	5	0	8	5	22
Poglądy polityczne							
Lewica	7	50	1	3	2	0	97
Centrum	14	13	1	2	2	8	119
Prawica	14	2	3	1	2	2	134
Trudno powiedzieć	17	7	0	4	0	0	39